

הכלל, כי "נבואה" היא הוכחה ברורה גם למסתכל מבחוץ, המסתכל בלי משפט קדום.

הנביאים ניבאו את דבר ה' ורצונו, גילו עתידות, הוכיחו, לא חסכו לנבא גם על חורבן בית ה' – אכן, קיום ואחיזה בהחלט בלתי-יציבה הייתה לבית המקדש, דלא כמו דתות העולם ומקדשיהן... דת האמת, נביאי האמת אינם מחפים גם על הקדוש שבמקומות כשהוא נתערטל מתוכנו האמיתי, והנביאים חזרו והוכיחו על זה עשרות שנים לפני המאורע.

יספיקו דברים אלו בהסתכלות מבחוץ, קצרים הם, כטיפה מן הים.

ד. עוד רמז הגיוני – רק רמז; תבין מדעתך: אי אפשר לי לתאר לעצמי שהבורא יברא עולם, יצירה מלאה וענקית – מבלי לגלות את תכליתה ודרך החיים בה. כשיש בריאה בהכרח שתהיי¹⁷⁹⁶⁵ התגלות, מתן תורה הוא ההשלמה ההכרחית של הבריאה.

עכשיו – להסתכלות מבפנים.

א. מהי אמונה בדרך אדם החי חיי תורה? חוקר העסוק במחקר למצוא איזה חומר חדש. הוא שם לילות כימים במעבדה שלו. הוא מגשש באפילה. מה נותן לו הדחיפה להמשיך וההעזה לקוות? אמונתו, כי הוא בדרך הנכונה, וכי ימצא בסוף, על דרך "יגעת ומצאת - תאמין" אין זאת אמונה המסתפקת בעצמה, אלא הכמי' לתגלית, לידיעה ברורה, על דרך זו אנו חיים באמונה. חיי תורה הם מעבדה, הליכה מעשית לקראת רכישת ידיעה: לולא האמנתי לראות בטוב ה' בארץ חיים, אני מאמין, שאראה טובת ה' ית' כאן, בחיים בתורה, סוף ותכלית האמונה: הידיעה שהדברים יהיו כה ברורים וגלויים שלא אצטרך עוד "להאמין" בהם, כי הנני רואה ויודע אותם, וע"י החיים בתורה, הלימוד המאומץ, המוסר הסוער, התפילה בעיון, העבודה במעשי המצוות בדקדוק ובחנוך עצמי רציני – כל זה מביא לידי ידיעה ממש.

איך? במה? כאן אי אפשר לתאר יותר, לא מחמת שהם הרגשים מעורפלים אלא שאי אפשר לגשת לזה גישה טרנסצנדנטית מוכרחים להיכנס ל"מעבדה" - חיי התורה – ולהסתכל במו עיניים, דהיינו: לחיות בעצמם...

ב. הניתן להיאמר, כי אדם החי בתורה בעקביות, מתגלה לו בעצמו אדם אחר, נפתחה לו דימנזיה חדשה בעומקו – עיין תוס' כתובות סג. למעלה בתרוץ